

МАТУРА по БЕЛ 2022 по новата програма

Изпити Уни представя всичко най-важно за ДЗИ по новия формат и предлага подготовка за матура по БЕЛ за максимално високи резултати на изпита.

Повече информация за курсове за Матура по БЕЛ 2022 вижте тук: <http://www.izpit-uni.com/kurs-matura-bel-12-klas/>

Учебно-изпитната програма и изпитният формат на матурата по български език и литература се променя от 2022г.

В ДЗИ по БЕЛ 2022 влизат четири задължителни модула от втори гимназиален етап (11. и 12. клас), два от които се изучават в 11. клас и два в 12. клас.

Изпитният формат по литература включва както изучавани в 11. и 12. клас автори и произведения, така и такива, които са непознати за зрелостниците. Ще се оценяват уменията за анализ и синтез, за извличане и оценяване на информация и идеи, за обосновано излагане на собствена позиция.

Общият брой точки е 100, но оценка Среден (3) започва от 30 точки.

УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

I. ВИД НА ИЗПИТА

Държавният зрелостен изпит е писмен и анонимен.

II. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ

Държавният зрелостен изпит е с продължителност четири астрономически часа

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Държавният зрелостен изпит включва учебното съдържание от задължителните модули на профилиращия предмет, изучавани в класовете от втори гимназиален етап:

1. Модул *Езикът и обществото*.
2. Модул *Езикови употреби*.
3. Модул *Диалогични прочити* - теми:
  - Родното и чуждото;
  - Миналото и паметта;
  - Обществото и властта;
  - Животът и смъртта;
  - Природата;
  - Любовта;
  - Вярата и надеждата;
  - Трудът и творчеството;
  - Изборът и раздвоението.
4. Модул *Критическо четене*.

IV. ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

1. Модул *Езикът и обществото*

- Познава и анализира лингвистичния, психолингвистичния и социолингвистичния аспект на общуването.
- Разпознава, оценява и коригира не книжовни елементи в официалното общуване.
- Разпознава и анализира различни форми на съществуване на езика и техните характеристики.
- Анализира връзката между речевите особености и социалната характеристика на говорещия.
- Анализира социолингвистични характеристики на участниците в общуването.
- Оценява текстове според успешността на комуникативната цел.
- Определя и анализира различните компоненти на етикета според разнообразните комуникативни ситуации.
- Познава и анализира елементите на езиковата ситуация.
- Познава и характеризира българската езикова ситуация в исторически и в актуален план.
- Познава основните процеси в развоя на българския книжовен език.
- Анализира формите на съществуване на езика в дигитална среда.

2. Модул *Езикови употреби*

- Познава, оценява и анализира компонентите на комуникативната ситуация.
- Познава и разграничава езиковите функции.
- Познава и оценява езиковите средства, чрез които се реализират различните функции на езика.
- Познава, различава и използва различни речеви стратегии за успешна комуникация.
- Различава и използва основните словесни (речеви) дейности в съответен комуникативен и социокултурен контекст.

- Анализира езикови особености на рекламата.
- Открива елементи на вербална и невербална манипулация в рекламен текст.
- Анализира и създава писмени текстове, адекватни на комуникативната ситуация, на поставените цели, на структурните характеристики на текстовете формати.
- Различава различни стратегии за писане в конкретна комуникативна ситуация с оглед на комуникативната цел.
- Създава собствени текстове, като прилага различни стратегии за писане според комуникативните си цели.
- Намира и извлича структурирана и организирана по различен начин информация от текстове, вкл. и дигитални, за да реализира конкретна комуникативна цел.
- Синтезира с определена комуникативна цел информация, намерена и извлечена от текст, вкл. и в дигитална среда.

3. Модул Диалогични прочити

- Коментира избора на смислопораждащи стратегии и структури, обусловен от различните схващания за литературата и връзката със социалната действителност.
- Интерпретира различното осмисляне на определен проблем в зависимост от историческия и/или социокултурния контекст.
- Съпоставя сюжети, мотиви и образи в обединени от обща тема литературни произведения, представителни за различни исторически и културни контексти.
- Разпознава, конструира и интерпретира интертекстуални отношения между литературни произведения.

4. Модул Критическо четене

- Анализира повествователни, поетически/лирически и драматически стратегии и структури, чрез които литературният текст репрезентира модел на социална действителност.
- Разпознава повествователни, поетически/лирически и драматически жанрове, стратегии и структури и тълкува тяхната смислопораждаща функция.
- Разпознава тропи и фигури и тълкува тяхната смислопораждаща функция.
- Коментира отношението на текст към използвания от него жанров модел.
- Интерпретира отношението на художествена творба към културни модели и мисловни стереотипи.
- Създава интерпретативен текст по зададен проблем.
- Обосновава или опровергава литературнокритически тези, формулирани в различни социокултурни контексти.

V. ФОРМАТ НА ИЗПИТА

Държавният зрелостен изпит се провежда под формата на тест, включващ 31 задачи, сред които:

- задачи с избираем отговор;
- задачи с кратък свободен отговор;
- задачи с разширен свободен отговор;
- задачи за създаване на текст.

Задачите, чрез които се оценяват компетентностите от компонента *Литература*, се формулират върху невключени в учебните програми художествени текстове, интерпретиращи някоя от посочените теми.

Разпределението по видове задачи, разпределението на задачите по познавателни равнища, както и разпределението на общия брой точки между отделните задачи се определят в спецификацията, разработена в съответствие с изискванията на държавния образователен стандарт за оценяване на резултатите от обучението на учениците.

VI. ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки от държавния зрелостен изпит е 100.

Резултатите от изпита се записват в точки като процент от максималния брой точки.

Изпитът се приема за успешно положен при резултат, равен или по-висок от 30% от максималния брой точки.

Изпити Уни пожелава успешно представяне на всички зрелостници!

www.izpit-uni.com